

2. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017 року. Дата ознайомлення: 20.07.2018. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (дата звернення 20.07.2018).
3. Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй. Затверджено резолюцією 55/2 Генеральної Асамблеї від 8 вересня 2000 року. Дата ознайомлення: 20.07.2018. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_621 (дата звернення 20.07.2018).
4. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 25.09.2015 року Дата ознайомлення: 20.07.2018. URL: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-developmen>.

ПОБУДОВА ГРАФОАНАЛІТИЧНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНОЮ СКЛАДОВОЮ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ЖКГ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

КІМУРЖІЙ М. І.

заступник директора з навчальної та навчально-виробничої роботи

Білгород-Дністровський економіко-правовий коледж

Полтавського університету економіки і торгівлі

м. Білгород-Дністровський, Одеська область, Україна

Процес дослідження потенціалу розвитку підприємства як складно-структурованої системи передбачає, в першу чергу, вивчення ресурсної складової як базової площини для подальшої реалізації потенціалу підприємств. Вивчення потенціалу з позиції ресурсного підходу доцільно проводити у розрізі основних видів: фінансові, виробничі, трудові та інформаційні ресурси. Важливість дослідження сучасного стану полягає в тому, що властивості цих ресурсів змінюватися (нарошуватися, зменшуватися) дадуть змогу підприємствам ЖКГ перейти на новий етап життєвого циклу [6, с. 27].

Так, аналіз сучасного стану управління фінансовими ресурсами дозволив зробити ряд висновків: збитковість капіталу спричинює зниження привабливості підприємств даної сфери для потенційних інвесторів і пов'язана як із значними технологічними втратами у зв'язку із моральним та фізичним старінням виробничих потужностей, так і зростанням на балансі підприємств дебіторської заборгованості [2, с. 146]; високий показник фінансової автономії зумовлений специфікою діяльності підприємств ЖКГ (підприємства ЖКГ України не використовують такі засоби фінансування, як взяття кредиту, лізинг устаткування, фінансування за рахунок випуску облігацій та ін), проте, власних коштів досить часто не вистачає навіть на оплату праці власним працівникам, оскільки більшість таких підприємств є не тільки нерентабельними, але і збитковими, що автоматично виключає з джерел інвестування власний прибуток [5]; низьке значення показника ліквідності балансу зумовлене наявністю значного обсягу дебіторської заборгованості, що в свою чергу є наслідком відсутності важелів впливу на боржників щодо повернення коштів, оскільки стягнення заборгованостей в судовому порядку сьогодні є практично

неможливим через відсутність єдиного правого механізму проведення таких процедур [7, с. 53]; підприємства Полтавської області є одними із «лідерів» в акумулюванні дебіторської заборгованості: на 1 грн кредиторської заборгованості підприємства ЖКГ залучають 1,2 грн дебіторської, що вище середнього значення по Україні (1,18 грн). Існування значного обсягу дебіторської заборгованості підтверджує низьку ефективність управління системою взаємовідносин «підприємство-споживач».

Розглядаючи структуру виробничих ресурсів слід відмітити значне переважання основних засобів у структурі, проте нормативним вважається співвідношення 50:50, а отже структуру балансу підприємств ЖКГ можна назвати «важкою» і доцільно стверджувати про необхідність її оптимізації. Аналіз часткових показників управління виробничими ресурсами підприємств ЖКГ Полтавської області показав негативні тенденції: наявність значної зношеності основних засобів, причиною чого є відсутність належного фінансування технічного оновлення виробничих потужностей, моральна застарілість обладнання і устаткування; існування збитковості необоротних активів, оскільки протягом останнього десятиріччя витрати, пов'язані з обслуговуванням виробничого устаткування не повною мірою покривалися отриманим від операційної діяльності прибутком, а виробничий процес забезпечувався матеріаломісткими, енергомісткими, трудомісткими технологіями із низьким рівнем автоматизації процесів. Результатом ряду досліджень науковців є виявлення довгострокового перебування великих об'ємів знеціненого і збиткового обладнання та устаткування на балансі підприємства ЖКГ, що не використовується у повному обсязі [5, 4; 1].

Оцінка ефективності управління трудовими ресурсами підприємств ЖКГ засвідчила наступну динаміку: протягом досліджуваного періоду спостерігається зростання продуктивності праці, що пов'язано зі зростанням обсягу виручки за рахунок підвищення тарифів за використання ЖКП; незважаючи на скорочення ЖЕКів у зв'язку із реформуванням галузі ЖКГ, кількість працівників підприємств ЖКГ постійно зростає, про що свідчить коефіцієнт змінності кадрів; наявний рівень компетенції працівників є нижчим за нормативний, а програми підготовки та підвищення кваліфікації майже не застосовуються у діяльності підприємств ЖКГ [5], наслідком чого є прийняття недостатньо науково обґрунтованих управлінських рішень.

Враховуючи важливість інформаційних ресурсів, що в першу чергу дають можливість скоротити часовий розрив у русі грошових коштів шляхом своєчасного інформування боржників про суми заборгованості, слід відмітити позитивні тенденції до підвищення ефективності управління інформаційними ресурсами підприємств ЖКГ, зокрема, збільшення забезпеченості комп'ютерами з доступом до Internet; зростання питомої ваги підприємств, що користуються локальною мережею; підвищення ступеню автоматизації обробки інформації.

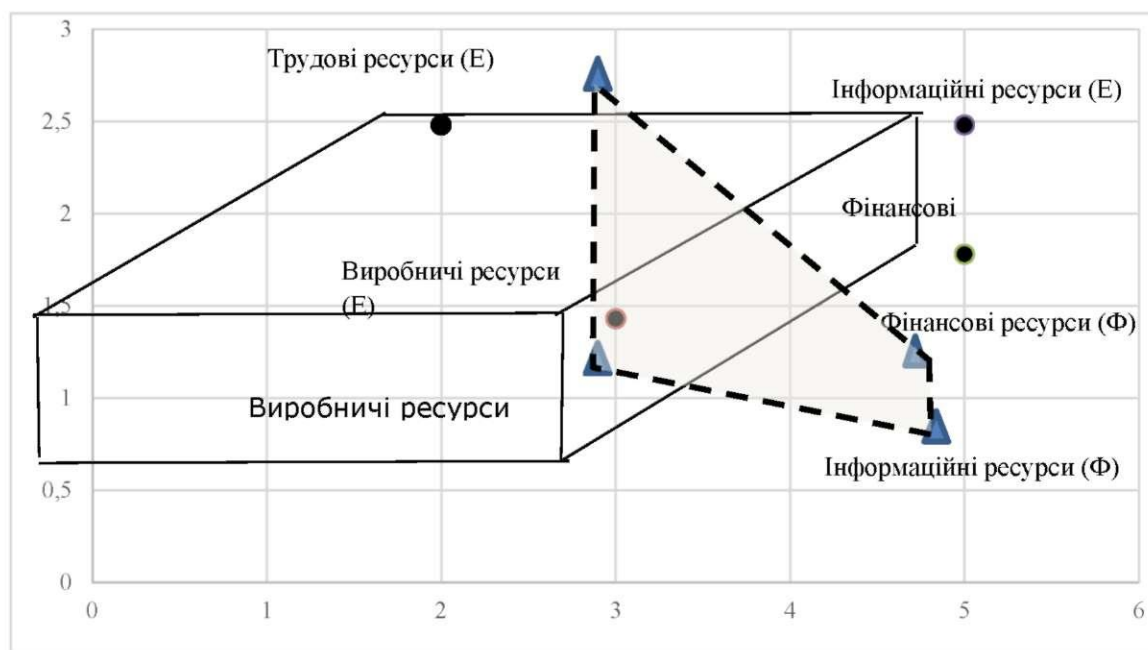
Вважаємо, що для узагальненої оцінки ефективності управління ресурсною складовою потенціалу розвитку доцільно використати інтегральний показник, що розраховується за формулою (1), перевагою якого є унормування різновимірних показників за допомогою нормативного значення та приведення їх до єдиної бази виміру.

$$R_j = \sqrt[4]{\sum_{i=1}^4 (1-x_{ij})^2 + \sum_{i=1}^3 (1-x_{ij})^2 + \sum_{i=1}^2 (1-x_{ij})^2 + \sum_{i=1}^1 (1-x_{ij})^2}, \quad (1)$$

де R_j – інтегральний показник оцінки ефективності управління головних компонент ресурсів для реалізації потенціалу розвитку підприємства ЖКГ; x_{ij} – унормовані індикатори фінансових, виробничих, трудових та інформаційних ресурсів підприємств ЖКГ.

Результати розрахунку інтегральних показників оцінки ефективності управління головними компонентами ресурсної складової потенціалу розвитку підприємств ЖКГ засвідчили низький рівень ефективності управління. Для здійснення графічної візуалізації та застосування комплексної порівняльної характеристики складових, а також отримання можливості репрезентувати всі складові ресурсної компоненти потенціалу в роботі аналіз ресурсів як потенціалоутворюючої складової пропонуємо проводити за допомогою побудови модифікованої моделі «квадрату потенціалу», тобто побудови графоаналітичної моделі векторної фігури, вершинами якої будуть числові значення інтегральних індикаторів оцінки ефективності управління фінансовими, виробничими, трудовими та інформаційними ресурсами.

Результатом представлення еталонної моделі графічної візуалізації рівня ефективності управління ресурсної складової потенціалу розвитку підприємств ЖКГ з використанням нормативних значень показників є побудова чотирикутника (рисунок 1), вершини якого відображають числові значення інтегрованого показника індикаторів ефективності управління. Бажаною є ситуація, коли побудований за фактичними даними по підприємствам ЖКГ чотирикутник виходить за зовнішні межі еталонного чотирикутника.

Рис. 1. Графоаналітична модель управління ресурсною складовою потенціалу розвитку підприємств ЖКГ Полтавської області

Примітка. Е, Ф – еталонне та фактичне значення інтегрального показника управління головними компонентами ресурсної складової.

Джерело: авторська розробка

Проте стосовно підприємств ЖКГ Полтавської області мусимо зробити висновок, що побудована графоаналітична модель не знаходиться в межах еталонного чотирикутника та свідчить про дисбаланси в управлінні різними складовими ресурсного потенціалу підприємства. Тому наступним кроком в управління потенціалом розвитку підприємств ЖКГ має стати дослідження можливостей усунення вищезазначених дисбалансів (невідповідність стану виробничих ресурсів потребам споживачів; обмеженість фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства, неспівставність рівня інформаційного забезпечення сучасним умовам комп'ютеризації та автоматизації виробництва, несумісність рівня здібностей і компетенцій працівників з потребами кваліфікованих кадрів для реформування галузі, розвив у потребах мотивації працівників та їх матеріальним забезпеченням та ін.). Для цього доцільно провести детальний аналіз впливу навколишнього середовища на потенціал розвитку підприємств ЖКГ та визначити можливості використання їх сприятливого впливу у підвищенні ефективності управління потенціалом розвитку підприємств.

Література:

1. Бражникова Л. Н. Стратегическое управление финансовой деятельностью предприятий ЖКХ: монография / Л. Н. Бражникова; НАН Украины. Институт экономики промышленности. – Донецк: Юго-Восток, 2010. – 499 с.
2. Гайко Є.Ю. Проектне фінансування комунальної інфраструктури: світова практика // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 1. – С. 145-153.
3. Глух М.В. Проблеми кадрового забезпечення сфери житлово-комунального господарства: [Електронний ресурс]/ М.В. Глух// Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>. – Назва з екрана.-Дата перегляду: 18.04.18.
4. Димченко О. В. Житлово–комунальне господарство в реформаційному процесі: аналіз, проектування, управління: [монографія] / О. В. Димченко. – Х. : ХНАМГ, 2009. – 356 с.
5. Ільховська М.Ю. Пошук шляхів підвищення ефективності управління комунальними підприємствами: [Електронний ресурс]/ М.Ю. Ільховська.-Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> -Назва з екрана. – Дата перегляду: 18.04.18.
6. Педченко Н.С. Обґрунтування термінологічної конструкції системної категорії «потенціал розвитку підприємства» / Н.С. Педченко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 12 (138). – С. 24-29.
7. Удалих О.О. Шляхи реформування водопровідно-каналізаційного комплексу міст України/ О.О. Удалих, О.М. Русанов // Економіка і управління. – 2007. – № 3. – С. 49-54.